

Musical Archetypes in M. K. Čiurlionis' Cycles

A cyclic thinking characteristic of M. K. Čiurlionis vividly reveals itself both in his art and musical works. At least half of his painted works make up cycles, e. g. *Creation of the World, The Zodiac, Sonata of the Stars, Fantasy: Prelude, Fugue, Finale* and a great number of others. A considerable part of the composer's musical autographs (nearly half of them) form multimovement cycles. However, different from his paintings, the composer did not entitle his musical cycles. Partly it should be associated with the peculiarities of his creative process.

The peculiarities of Čiurlionis' creative process – spontaneity, intensity as well as the manner of writing down his works – incompleteness, fragmentariness and leaving his compositions untitled – determined the fact that a great number of his multimovement works and cycles have remained unidentified until the present time.

Within his life Čiurlionis wrote a number spontaneous cycles.

The creation of the composer's cycles should be associated not only with the spontaneous origin of his creative process but also with structural musical archetypes. Binary archetypes in ancient Lithuanian music – *sutartinės* (polyphonic songs) and monodies – were not sufficiently explored by a musical theory, moreover, universally acknowledged.

Examples 1, 2: Sutartinės

Ex.1 [SS18]

Ex.2 [SS4]

In these examples one can clearly hear polarised blocks of thirds at a second both in *sutartinės* (Ex. 1a, 2a) and monodies (Ex. 3a–5a).

Examples 3–5: Monodies

Ex. 3 [ČLFM 309]

Ex. 4 [ČLFM 301]

Ex. 5 [ČLFM 8]

Čiurlionis might have hardly heard *sutartinės* because they were started to be published as early as 1910. Therefore, he has most likely adopted a binary principle from monody.

Čiurlionis, however, guided by the intuition of a genius, based his multimovement musical cycles on the archetypal logic. It goes without saying that there lacked theoretical concepts for the entitling of his spontaneous cycles. Incidentally, these cycles (the author of the report has established the composer's 16 unindented cycles) have not been, indeed, analyzed for a century. It should be, however, mentioned that one can find in the composer's anonymous creation of musical cycles one entitled multimovement cycle – *The Sea. The Cycle of Small Landscapes* (Jūra I, II, III) (The Sea I, II, III).

JŪRA THE SEA. CYCLE OF
MAŽŲ PEIZAŽŲ CIKLAS SMALL LANDSCAPES

I. VL. 317(a) (1908)

Moderato e liberamente

< ... >

II.

VL.317(b) (1908)

Andante

p *pp* *pp* *meno p* *legg.* *mf* *p*

JP 107

III.

VL.317(c) (1908)

Allegro impetuoso

mf *cresc.* *string.* *sul basso* *8va*

< ... >

III.

VL.317(e) (1908)

Allegro impetuoso

mf *cresc.*

2da sul basso *string.* *8va*

(sim. alla prima) *f*

ff

< ... >

< ... >

< ... >

The composer's entitled cycle is first of all interesting due to the fact that its all three movements are based on a binary archetype. It would be difficult to explain the structure of this work only on the basis of thematic, harmonic and key relationships. However, archetypal structures of binarics can be rather easily retraced. The cycle's lateral movements are based on the turning logic of the polar sounding blocks, interpreting the medial movement as an axis of this mirror reflexion.

Scheme:

Movement I Blocks: + / - measures: 1 9 12	Movement III Blocks: - / + m.: 4 9 17
Movement II Blocks: + / - m.: 1 7 8	

The cycle *Sea* for piano was written in the late period of his creative process (in 1908), therefore, it can be for the sake of evidence compared to late unidentified cycles (i. e. UC XVI).

Let us have a look at incipients I, II and III of this cycle's movements (Incipients 291–293, DK)

Movements:	I	II	III
Keys:	D minor	B flat minor	C major

Here we can see an archetypal plan of the keys between the cycle's movements.

It follows that the composer archetypically (polarly, binarily) structured a cyclic form of his multi-movement compositions in the entitled multimovement cycle *The Sea*. The similar archetypal structuring is also typical of untitled, spontaneous cycles.

Bibliography

1. Janeliauskas R. Neatpažinti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzikos ciklai (Unidentified Musical Cycles by Mikalojus Konstantinas Čiurlionis). Vilnius, 2010.
2. Kučinskas D. Chronologinis Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzikos katalogas (Chronologic Catalogue of Mikalojus Konstantinas Čiurlionis). Kaunas, 2007 (DK).
3. Čiurlionytė J. Lithuanian Folk Melodies. Vilnius: LAM, 1999 (ČLFM).
4. Slaviūnas Z. Sutartinės (Polyphonic songs), Leningrad, 1971 (SS).

Santrauka

Muzikos archetipai M. K. Čiurlionio cikluose

M. K. Čiurlioniui būdingas ciklinis mąstymas, kuris ryškiai atsiskleidžia tiek dailės, tiek muzikos kūryboje. Bent pusė jo nutapytų paveikslų sudaro ciklus, kaip antai „Pasaulio sutvėrimas“, „Zodiakas“, „Žvaigždžių sonata“, „Fantazija: Preludai, Fuga, Finalas“ ir daugelis kitų. Nemaža dalis (apie pusę) kompozitoriaus muzikos autografų susidėjo į daugiadalius ciklus. Tačiau, skirtingai nuo paveikslų, muzikos ciklų kompozitorius neįvardijo. Tai susiję ne vien su spontanine jo kūrybinio proceso prigimtimi, tačiau ir su struktūriniais muzikos archetipais. Muzikos archetipai, glūdinčius senojoje lietuvių muzikoje – sutartinėse ir monodijose, to meto muzikos teorijos nebuvo pakankamai ištirti, juolab visuotinai pripažinti.

Čiurlionis, vedamas genialios intuicijos, pagrindė savo daugiadalius muzikos ciklus archetipų logika. Suprantama, tuo metu trūko teorinių sąvokų jo sukurtiems spontaniniams ciklams įvardyti. Tad šie ciklai (pranešimo autorius nustatė 16-ika neatpažintų kompozitoriaus ciklų) išties šimtmetį nebuvo tyrinėjami. Iš esmės anoniminėje kompozitoriaus muzikos ciklų kūryboje randame ir vieną įvardytą daugiadalį ciklą „Marios. Mažų peizažų ciklas“. Jis pirmiausia įdomus tuo, kad visos trys jo dalys yra pagrįstos binariu archetipu. Šio ciklo struktūrą būtų paašškinti remiantis vien teminiais, harmoniniais ir tonaciniais ryšiais. Tačiau archetipinės binarikos struktūros palyginti nesunkiai atsekamos. Ciklo kraštinės dalys pagrįstos poliarių skambesio lyčių atgręžimo logika, vidurinę dalį traktuojant kaip šio veidrodinio atspindžio ašį. „Marių“ ciklas fortepijonui, parašytas vėlyvajame kūrybos tarpsnyje (1908 m.), tad jį akivaizdumo dėlei galime palyginti su vėlyvaisiais neatpažintais ciklais (pvz., NC XVI).

Kompozitorius archetipiškai (poliariai, binariškai) struktūravo savo daugiadalių kompozicijų ciklinę formą neįvardytuose, spontaniniuose cikluose (plačiau žr. autoriaus monografiją „Neatpažinti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzikos ciklai“). Panašus archetipinis struktūravimas būdingas taip pat ir vieninteliams įvardytam daugiadaliui ciklui „Marios“.